

Leeftocht

JAARGANG 42 | NR 2 | OKTOBER 2026

KATHOLIEK
ONDERWIJS
VERBODEN

BIJLAGE BIJ LEEFTOCHT NR. 1 • 2026/2027

Zieken verzorgen

BIJ DE COVER

Aanwezig zijn en tijd geven ...

In het kunstwerk zien we twee mensen die samen zitten. Het lijkt een eenvoudig moment, maar het zegt veel over zorg voor zieken. Wie ziek is, voelt zich soms alleen of afgesneden van wat er rondom hem/haar gebeurt. Een ontmoeting is dan belangrijk. Gewoon samen zitten en luisteren kan enorm veel betekenen. In die nabijheid groeit hoop en krijgt liefde een gezicht. Dan wordt zorgen meer dan enkel helpen. 'Je hoort er bij', 'je bent iemand', 'je bent waardevol': dat alles draag je uit, met je hele zijn en handelen. Daar leven anderen van op. Daar leven mensen van.

IN DIT NUMMER

In kleine daden van aandacht, zoals een bezoek of een gesprek, kan het Evangelie vandaag opnieuw verkondigd worden. Geloof krijgt immers niet alleen vorm in woorden, maar ook in daden.

Daarom denken we aan Franciscus van Assisi, wiens feestdag op 4 oktober wordt gevierd. Zijn leven was en blijft een voorbeeld van de overtuiging dat je het Evangelie vooral kan ontmoeten in eenvoud en zorg voor anderen. De woorden die aan Franciscus worden toegeschreven, 'Heer, maak mij een instrument van uw vrede', drukken dat verlangen uit dat Gods liefde door mensen handen en voeten krijgt.

Wanneer we zieken bezoeken of verzorgen, worden we zelf zo'n instrument van Gods vrede. In nabijheid krijgt de Blijde Boodschap levenskracht. Dan wordt barmhartigheid een vorm van verkondiging, hier en nu.

Wie ziek is, ervaart jammer genoeg vaak dat het gewone leven verdergaat zonder hem of haar. Daarom kan een bezoek veel betekenen. Het doorbreekt de stilte en schept een band met het leven van elke dag. Iemand die komt en luistert, helpt om die verbondenheid te bewaren. Het Evangelie spreekt over mensen die opnieuw kunnen zien en opstaan. Dat gebeurt ook vandaag, vaak op een stille manier. In een ontmoeting kan iemand moed vinden om verder te gaan.

JAARGANG 42 | NUMMER 2

Leeftocht. Proviand voor onderweg, een verademing voor onderwijsmensen.
Maandelijkse inspiratiebron: pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/leeftocht
Impressies zijn welkom op leeftocht@katholiekonderwijs.vlaanderen

Coverbeeld Anneke Bollebakker

LEEFTOCHT

v.u. Bruno Vanobbergen

In de Bijbel

“Zijt Gij de Komende, of hebben wij een ander te verwachten?” Mt 11,3

Deze vraag stelt Johannes, die gevangen genomen is. Hij hoorde verhalen over Jezus en wilde er meer over weten. Johannes had verwachtingen en hoopt dat deze uitkomen, kunnen we tussen de regels lezen. Johannes droomde ervan dat de profeet Elia, hij die het oordeel zou aankondigen, zou terugkeren. Maar gebeurt dat ook?

We kennen allemaal dat gevoel van iets te verwachten en we willen dan ook dat onze verwachtingen uitkomen. Maar als je afgesloten bent van de buitenwereld, lukt dat niet.

Afgesloten zijn is ook vaak bij zieken het geval. Is het je al opgevallen dat ze graag weten wat ze missen, en zeker als ze er iets van hebben gehoord. Ze beginnen te dromen en hunkeren naar de waarheid. Daarvoor dient een bezoekje, niet alleen aan de gevangenis, maar ook aan zieken en eenzamen die vaak het gevoel hebben er niet bij te horen en iets te missen.

Jezus antwoordde hun: “Gaat aan Johannes zeggen wat gij hoort en ziet.” Mt 11,4

Jezus' antwoord dat Johannes' bezoekers, zeg maar zijn volgelingen, hem moeten zeggen wat ze horen en zien, is een waarschuwing tegen spirituele doofheid en blindheid. Iets wat ook vandaag wel eens gebeurt. We willen horen en zien wat we verlangen, en dat is soms dat wat we niet horen of zien gebeuren.

Heb je het zelf al eens meegemaakt dat je ziek was en terug naar school ging met een klein hartje en denkt 'Wat zou er allemaal gebeurd zijn in de tijd dat ik er niet was?' en 'Is het wel wat ik gehoopt of verwacht had?'

“Blinden zien en lammen lopen, melaatsen genezen en doven horen, doden staan op en aan armen wordt de Blijde Boodschap verkondigd.” Mt 11,5

Met deze woorden verwijst Jezus naar het koninkrijk van God. Met genezingen zoals 'blinden die kunnen zien, lammen die kunnen lopen, ...' wordt duidelijk gemaakt dat we aan de slag moeten om het koninkrijk van God te realiseren.

Hier klinkt het misschien wat spectaculair, maar er gebeuren soms wel eens kleine wonderdjes om ons heen, als we onze ogen openen en zien wat er echt gebeurt. Oma of opa die niet meer zo goed te been zijn, hebben soms het gevoel er niet meer bij te horen. Een zieke vriend die al een tijdje niet meer in de klas is, heeft misschien ook wel dat gevoel. Die oma en opa, die zieke vriend, ... dat zijn voor Jezus de 'armen' aan wie de Blijde Boodschap moet verkondigd worden, die mogen ervaren dat zij ook de moeite waard zijn. Dat is de Blijde Boodschap die mag klinken.

Next level

Bezoek je een collega die langdurig afwezig is?

Heb je als leraar aandacht om een leerling die wat langer afwezig is, er toch te laten bijhoren?

Kan je tijd maken om met de klas een kaartje te schrijven om te laten weten dat de zieke niet vergeten wordt?

Kan je online, misschien via Bednet, met de klas even een bezoekje brengen en vertellen over het alledaagse leven?

Blikopeners

Chantal Leterme, Opstaan
© Bijbel in 1000 seconden

Ik hou je vast

We beseffen het niet altijd hoe blij we zijn met onze handen en wat we er allemaal mee kunnen doen. Het zijn vaak instrumenten om te handelen. Maar het zijn ook onze 'zintuigen' die een diepe verbondenheid kunnen uitdrukken. We geven elkaar wel eens een handdruk bij een begroeting of een schouderklop als bemoediging. Een hand kan ook een sterkere verbondenheid creëren en laten voelen 'Je hoort er bij'. En als de hand al wat steviger, zoals op dit schilderij, de pols grijpt, wordt het misschien nog sterker 'Ik laat je niet los', 'Ik wil je niet missen'.

Let er eens op hoe handen vriendschap en verbondenheid kunnen uitdrukken. Welke handelingen kan je er allemaal mee doen?

'De ontmoeting', dit beeld kreeg ook als titel 'De verloren zoon'. Misschien kijken zieken en eenzamen ook wel eens uit naar een ontmoeting, net zoals de verloren zoon uitkeek naar het opnieuw ontmoeten van zijn vader. Laten we hen niet vergeten en af en toe eens bezoeken of bellen voor een hartverwarmende babbel.

'De ontmoeting' (Constantin Meunier)
Museum voor Schone Kunsten Gent © Tom Heylen

De Grot in Lourdes © Christa Damen

In Lourdes komen zieken en pelgrims samen op een weg van hoop. Mensen dragen er hun kwets-

baarheid, hun vragen en hun gebeden tot bij God, en aanroepen Onze Lieve Vrouw, heil der zieken. Niemand hoeft er alleen te gaan. Samen stappen mensen verder, gedragen door geloof, gebed en de hoop dat Gods barmhartigheid ook in ziekte nabij is.

Bezinning en gebed

Goede God,
leer ons dag na dag,
uw liefde zichtbaar te maken
in woorden en daden,
voor ieder mens die wij ontmoeten.

Zegen uw missionarissen,
steun hen in hun inzet,
geef hen hoop en kracht.

Maak ons tot één Kerk,
verbonden met mensen wereldwijd,
opdat wij samen bouwen
aan uw Rijk van vrede en gerechtigheid.

Maria, Koningin van de Kerk,
ons voorbeeld in geloof,
begeleid ons in ons getuigen,
waar wij ook zijn.

Maak ons tot instrumenten van vrede,
en laat de hele wereld
het licht van Christus herkennen.
Amen.

naar Paus Leo XIV, ter gelegenheid
van de 100ste Wereldmissiezondag

Wees nabij, God,
bij wie terugblik,
bij wie zoekt naar vrede
met het eigen verhaal,
bij wie ziek is.
Geef dat er iemand naast hen zit,
een mens die luistert en zorgt,
zonder oordelen,
die stilte kan verdragen,
en een licht is
wanneer het donker wordt.
Amen.

Wij zijn allemaal
missionarissen.
Dat betekent dat we
de Blijde Boodschap
verkondigen
in woord en daad.
Nog te vaak worden
'missionarissen' aanzien
als vrouwen en mannen
die naar verre landen
trekken om

het Evangelie te verkondigen.
Ook zij zijn natuurlijk missionarissen.
Maar ook wij, die dichtbij
de boodschap van Jezus verkondigen,
zijn echte missionarissen.
Laten we dat zeker niet vergeten.

Voor iemand zorgen
vraagt geen diagnose,
geen woordenvloed,
geen stempel of verdict,
maar nabijheid, aandacht
en liefde.

Zo strijk je met je hand
over een heet hoofd,
is je aanwezigheid
als een natte doek, een pleister,
een beetje moederkeszalf -
warm en geruststellend.

Dan vertraagt een hartslag,
krijgen ogen die geen weg meer zagen
terug zicht op morgen,
zetten bewegingloze benen
weer stappen,
bevrijdt een stem zich uit de stilte.

Een godswonder in het klein.

RUTH

Bezinning en gebed

Goede God,
blijf bij ons als we een zieke nabij willen zijn.
Het valt ons soms zwaar om woorden te vinden.
Geef ons moed om er te zijn
voor zieken en eenzamen.
Geef ons kracht om op bezoek te gaan,
of even (digitaal) contact te zoeken.

Jezus deed het ons zo vaak voor,
en dat willen wij ook doen,
want er zijn voor elkaar is wat ook U bent.
'Ik ben er altijd', zo zei U tot Mozes.
Laten we er altijd zijn voor onze medemenssen,
zeker voor de zieken en eenzamen.
Niet alleen vandaag, maar alle dagen van ons leven.
Amen.

Was mijn leven goed?

Heb ik geleefd zoals ik hoopte te leven?
Wat is er gelukt, waar schoot ik tekort,
en kan ik met mildheid terugkijken op
mijn keuzes, mijn relaties en de weg
die ik gegaan ben?

Zorg voor zieken en ouderen
is meer dan medische hulp.
Het is nabijheid. Het is mild
verzorgen en samen
terugblikken. Het is de moed
hebben om het gesprek te
openen. In luisteren en zorgen
kan hoop oplichten. Bij de
avond van het leven kunnen
een luisterend oor en gedeelde
herinneringen een licht op
het pad zijn.

De Engelse Benedictijner abt
Christopher Jameson is bekend
voor zijn voorstel om vanuit
de dood terug te denken tot
dit moment, en je dan af te
vragen: wat wil ik bereikt
hebben wanneer ik sterf? Hoe
moet ik dan vanaf nu leven?

Allemaal anders

Franciscus van Assisi leefde in een tijd van oorlog en spanningen tussen christenen en moslims. Hij koos een weg van ontmoeting. In 1219 reisde hij naar Egypte en ontmoette daar sultan al-Kamil. Terwijl de legers tegenover elkaar stonden, ging Franciscus zonder wapens naar het kamp van de sultan. Hij wilde spreken over zijn geloof en stond open om zelf ook te luisteren. Volgens de traditie stelde Franciscus zelfs voor om door het vuur te gaan om zijn vertrouwen in God te tonen. De sultan ging daar niet op in, maar ontving hem vriendelijk en liet hem veilig terugkeren.

Wat daar gebeurde, blijft inspirerend. Franciscus zocht de andere op en durfde de andere mens heel nabij komen. In die ontmoeting ontstond ruimte voor een waarlijk gesprek, gebouwd op respect. Twee mensen met een ander geloof konden elkaar ontmoeten zonder angst. Ook vandaag kan dit verhaal ons richting geven.

Mensen verschillen van elkaar, ook in geloof. Dat kan vragen oproepen. Vrede groeit waar mensen elkaar opzoeken en de tijd nemen om te luisteren. Het verhaal van Franciscus nodigt ons uit om die weg ook vandaag te gaan. Door open te staan voor de ander en te spreken over wat ons raakt, kan er iets groeien tussen mensen.

Vuurproef van Franciscus voor de sultan (1429)
Fra Angelico (circa 1395-1455) Lindenau-Museum Altenburg © Sailko

Feesten van de maand

4 OKTOBER

Sint-Franciscus

800 jaar geleden
stierf de heilige
Franciscus van Assisi.

19 OKTOBER

Wereldmissiezondag

Voor de 100ste keer
vieren katholieken
dat we samen
één Kerk vormen.

31 OKTOBER

Hervormingsdag

Martin Luther
formuleerde in 1517
zijn stellingen die leidden
tot hervorming.

Heilige helden ...

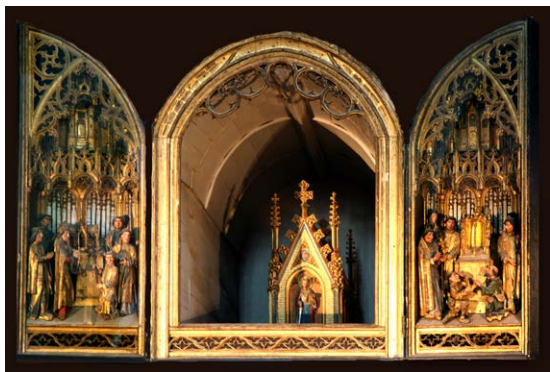
Sint-Dimpna leefde in de 7de eeuw in Ierland. Haar vader was een heidense koning, haar moeder een christelijke vrouw die haar het geloof bijbracht. Haar moeder stierf vroeg. Dat maakte haar vader erg verdrietig. Hij raakte zelfs zijn verstand een beetje kwijt. Hij zocht een vrouw die precies op zijn vrouw leek en dacht uiteindelijk dat zijn dochter Dimpna met hem moest trouwen.

Dimpna wilde dat niet. Ze bleef trouw aan haar geloof en besloot te vluchten. Samen met haar biechtvader, priester Gerebernus, en enkele vrienden verliet ze heimelijk Ierland. Ze kwamen in Geel terecht. Ze hielp er arme en zieke mensen. Maar haar vader liet haar opsporen en vond haar uiteindelijk in Geel. Hij probeerde haar te dwingen met hem mee te gaan. Dimpna bleef weigeren en toen werd de koning woedend. Volgens de legende doodde hij haar. Zij was amper vijftien jaar oud.

Na haar dood werd Dimpna vereerd als heilige. Mensen geloofden dat ze vooral kon helpen bij geestelijke en psychische problemen. Daarom werd ze later de patroonheilige van mensen met

mentale moeilijkheden. In Geel groeide een bijzondere traditie: gezinnen nemen mensen met psychische problemen in huis om voor hen te zorgen.

Sint-Dimpna kan ons vandaag nog inspireren, vooral als symbool van hoop en veerkracht. Haar leven geeft aan dat het oké is om hulp te zoeken. Wij kunnen naar haar voorbeeld de moed vinden om openhartig over onze gevoelens te praten en niet bang te zijn om hulp te vragen.

Reliekschrijn van de Heilige Dimpna

... in het werkveld

In de basisschool Sint-Dimpna in Geel leeft de band met de heilige Dimpna elke dag. Haar verhaal inspireert de school om kinderen op te voeden in een sfeer van respect en zorg. Leerlingen ontdekken wie Dimpna was tijdens bezoeken aan het Gasthuismuseum en de Dimpnakerk, en verwerken haar verhaal ook creatief in de klas, bijvoorbeeld door glasramen te maken. Zo blijft haar betekenis tastbaar. Ook buiten de school leeft die verbondenheid wanneer leerlingen en leerkrachten deelnemen aan de Dimpna-omgengang en GheelaMania.

© www.kogeka.be/sintdimpnabasissschool